

Sygn. akt VI U 1542/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2013 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: (...) BANK S.A. w W. Oddział B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 18 marca 2013 r., (...)

w sprawie: (...) BANK S.A. w W. Oddział B.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi

w B.

o zwrot nienależnie przekazanych świadczeń

1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że (...)BANK Spółka Akcyjna w W. Oddział B. nie jest zobowiązany do zwrotu na rzecz pozwanego kwoty 943 (dziewięćset czterdzieści trzy) zł przekazanej na konto Nr (...) w Banku (...) (...)w pozostałym zakresie oddala odwołanie,

2) zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sygn. akt VIU 1542/1

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 marca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. zobowiązał (...) BANK S. A. w W. Oddział w B. do zwrotu nienależnie przekazanych świadczeń w kwocie 1842, 06 złotych za okres od 1 lutego do dnia 28 lutego 2013 roku do którego uprawniona była zmarła (...)świadczeniobiorczyni B. B..

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał się na przepis art. 138a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, nr 153, poz. 1227) i art. 84 ust.2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku nr 161, poz. 1278)

Odwołanie od powyższej decyzji złożył (...) BANK z siedzibą w W. , odział w B. który wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji oraz zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego.

W uzasadnieniu odwołujący wskazał, iż zgodnie z przepisem art. 55 ust.3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku- prawo bankowe (Dz. U. z 2002 roku, nr 72, poz. 665 ze zm.) w terminie 30 dni poinformował organ rentowy o wypłacie środków znajdujących się na rachunku uprawnionej osobie.

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. Nadto pozwany powołał się na treść przepisu art. 138 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku nr 153, poz. 1227) wskazując, iż nie jest stroną stosunku prawnego łączącego bank i posiadacza rachunku bankowego i w świetle uregulowania w powyższym przepisie nie może ponosić negatywnych konsekwencji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

B. B. uprawniona była do emerytury, którą pozwany organ rentowy przekazywał na konto bankowe prowadzone przez (...) BANK (...)/ w B.. (...)ubezpieczona B. B. zmarła. Pozwany organ rentowy pismem z dnia (...)(- doręczonym powodowemu bankowi w dniu 18 lutego 2013 roku) zwrócił się o zwrot kwoty 1903,54 złotych przekazanej na rachunek bankowy ubezpieczonej z tytułu świadczenia emerytalnego ubezpieczonej za miesiąc luty 2013 roku. W odpowiedzi (...) BANK w dniu 28 lutego 2013 roku poinformował pozwany organ rentowy, iż środki na rachunek bankowy wpłynęły w dniu 5 lutego 2013 roku, w dniu 6 lutego 2013 roku z prowadzonego rachunku została automatycznie w ramach zlecenia stałego pobrana kwota 943 złotych i przekazana na rachunek bankowy prowadzony przez (...). W związku z posiadanymi przez zmarłą ubezpieczoną w (...) BANK S.A. kredytami gotówkowymi, system przed dniem powzięcia informacji o zgonie ubezpieczonej automatycznie obrał środki na spłatę rat w dniach 10 lutego i 15 lutego 2013 roku w łącznej kwocie 949 złotych. Pozostałe odstępne środki na rachunku bankowym zmarłej w kwocie 61, 48 złotych zostały przekazane na konto pozwanego organu rentowego.

- okoliczności bezsporne

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Ogólna zasada zwrotu świadczeń przez banki wobec osób, które zmarły, a których świadczenie wypłacono po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć wyrażona jest w art. 138a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (tekst jednolity z 2004r. Dz. U nr 39 poz. 353 ze zm). Bank i Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo- Kredytowa są zobowiązane zwrócić Zakładowi kwoty świadczeń przekazane na rachunek banku lub Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo- Kredytowej za miesiące następujące po miesiącach, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy.

Jednakże art. 55 ust. 3 prawa bankowego (tekst jednolity Dz. U. z 2002 nr 72 poz. 665 ze zm.) modyfikuje nieco tę zasadę stanowiąc, iż bank jest zwolniony od wypłaty pełnej lub częściowej kwoty, jeżeli przed otrzymaniem wniosku organu wypłacającego świadczenie lub uposażenie dokonał z tych rachunków wypłaty innym uprawnionym osobom, które to wypłaty nie pozwalają zrealizować wniosku w całości lub w części oraz w terminie 30 dni od otrzymania wniosku informuje o tym organ rentowy wraz ze wskazaniem osób, które pobierały wypłaty.

Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczy odpowiedzi na pytanie, czy powód spełnił przesłanki wynikające z art. 55 ust. 3 ustawy prawa bankowe by zwolnić się z obowiązku zwrotu świadczenia.

W uchwale z 6.05.2009r. II UZP 2/09 Lex nr 492374 Sąd Najwyższy wskazał, iż dokonana po śmierci posiadacza rachunku bankowego wypłata z tego rachunku, obejmująca świadczenie emerytalne przekazane za okres po śmierci uprawnionego, osobie posługującej się kartą płatniczą i kodem identyfikacyjnym, nie zwalnia banku od obowiązku zwrotu organowi rentowemu kwoty przekazanej na ten rachunek bankowy.

Uzasadniając swoje stanowisko Sąd Najwyższy argumentował, iż: podstawowy problem wynika z tego, że zwrot świadczeń przez bank jest uregulowany zarówno w art. 138a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) oraz w art. 55 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.). Zgodnie z art. 138a

ustawy emerytalnej bank jest zobowiązany zwrócić Zakładowi kwoty świadczeń przekazane na rachunek w banku za miesiące następujące po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy. Przepis art. 144 ust. 1 stosuje się odpowiednio. Natomiast według art. 55 ust. 1 pkt 2 Prawa bankowego w przypadku śmierci posiadacza rachunku bank jest obowiązany wypłacić z rachunku kwotę równą wpłatom dokonany przez organ rentowy za okres po śmierci posiadacza rachunku, wskazaną we wniosku organu wpłacającego to świadczenie, skierowanym do banku wraz z podaniem numerów rachunków, na które dokonano wpłat.

Zgodnie z art. 55 ust. 3 bank jest zwolniony od wypłaty pełnej lub częściowej kwoty, jeżeli przed otrzymaniem wniosku organu wpłacającego świadczenie dokonał z tych rachunków wypłat innym uprawnionym osobom, które to wypłaty nie pozwalają zrealizować wniosku w całości lub części, oraz w terminie 30 dni od otrzymania wniosku poinformuje o tym ten organ, wraz ze wskazaniem osób, które pobrały wypłaty. Oba powyższe przepisy są przepisami szczególnymi w stosunku do art. 138 ust. 1 ustawy emerytalnej, który stanowi o ogólnej regule zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

Sąd Okręgowy wprawdzie w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w powołanym wyżej judykacie, jednak zauważa, iż w przedmiotowej sprawie odwołujący się bank częściowo spełnił przesłanki wskazane w treści przepisu art. 55 ust.3 prawa bankowego.

Interpretując przepis art. 138a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie można bowiem pominąć dyspozycji zawartej w art. 55 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy - Prawo bankowe, bowiem przepisy te modyfikują normę zawartą we wskazanym art. 138a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zestawienie przepisów obu cytowanych ustaw wyraźnie wskazuje, iż bank nie ma obowiązku zwrócić organowi wnioskującemu z rachunków zmarłego posiadacza nadpłaconych świadczeń, jeżeli przed złożeniem przez organ rentowy wniosku o zwrot tego świadczenia dokonano wypłat na rzecz innych osób. Wypłacenie przez bank świadczeń na rzecz innych podmiotów uniemożliwia zrealizowanie wniosku o zwrot nadpłaconego świadczenia w całości lub w części, a zatem - zgodnie z treścią art. 55 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - w przypadku, gdy doszło do tego rodzaju wypłat bank jest zwolniony z obowiązku wypłaty w całości lub w części.

Analiza akt rentowych dotyczących zmarłej posiadaczki rachunku bankowego wskazuje jednoznacznie, iż po otrzymaniu pisma organu rentowego 18 lutego 2013 roku dotyczącego obowiązku zwrotu świadczenia przekazanego za miesiąc luty 2013 roku-zatem miesiąc przypadający po śmierci posiadaczki rachunku, bank w dniu 6 lutego 2013 roku(zatem przed uzyskaniem informacji o zgonie posiadacza rachunku) dokonał zwrotu kwoty 943 złotych na rzecz uprawnionego podmiotu (...) i odnośnie tej kwoty powodowy bank spełnił wymagania określone w cytowanych przepisach, zwalniając się tym samym z obowiązku zwrotu spornej części nadpłaconego świadczenia. Po pierwsze, bank dokonał określonych wypłat, wykonując jedynie swoje zobowiązania zaciągnięte względem posiadacza rachunku bankowego, ponadto nie posiadał wówczas informacji o śmierci uprawnionego. Po drugie, podał organowi rentowemu w terminie krótszym niż 30 dni, iż z nadpłaconego świadczenia zostały zrealizowane stałe zlecenia założone na rachunku bankowym, wskazując równocześnie podmiot, który otrzymał przelaną kwotę.

W ocenie Sądu Okręgowego powodowy bank w tej części zwolnił się z obowiązku zwrotu nadpłaconej kwoty świadczenia a wypłacenie kwoty 943 złotych na rzecz uprawnionego banku (...) uniemożliwia żądanie od banku zwrotu nadpłaconego świadczenia w tej części.

W pozostałym zakresie odwołanie banku nie zasługiwało na uwzględnienie.

Stwierdzić bowiem należy, iż kwota 949 złotych została pobrana z rachunku zmarłego posiadacza na spłatę zaciągniętych przez nią kredytów gotówkowych w powodowym banku. Zatem tej części świadczenia nie pobrała jakkolwiek inna osoba niewskazana w decyzji organu rentowego (co uzasadniałoby skierowanie do niej żądania zwrotu świadczenia na podstawie art. 138 ust.3 ustawy o emeryturach i rentach), lecz sam Bank, którego z kolei nie można uznać za „ inną osobę uprawnioną „w rozumieniu art. 55 ust.3 prawa bankowego. W związku z powyższym bank ma obowiązek zwrotu tej części emerytury zmarłej pozostałej na rachunku po dokonaniu wpłat zrealizowanych

przez zmarłego posiadacza rachunku i nie miał prawa do zachowania tej części świadczenia, którą potrącił na własną rzecz z tytułu kredytów gotówkowych. Swoich należności powstałych z tytułu zaciągniętych przez zmarłą kredytów gotówkowych powodowy Bank winien dochodzić w razie śmierci posiadacza rachunku od jego spadkobierców. (- podobnie Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 7 marca 2007 roku, III AUa 2847/05, LEX nr 339747)

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Okręgowy uznał, że (...) BANK w W., O/ w B. jest zobowiązany do zwrotu na rzecz organu rentowego kwoty 949 złotych.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie I wyroku w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 kpc a w pozostałym zakresie odwołanie oddalił na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 1 kpc.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o przepis art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z przepisem art. 99 kpc w zw. z § 3 ust. 1 w zw. z § 11 ust.2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2005r. nr 219, poz. 1873).

SSO Ewa Milczarek